

De hefbrug

Docentenhandleiding dans en drama, project voor groep 7/8 in Waddinxveen

Behorende bij de versie voor CMK-scholen

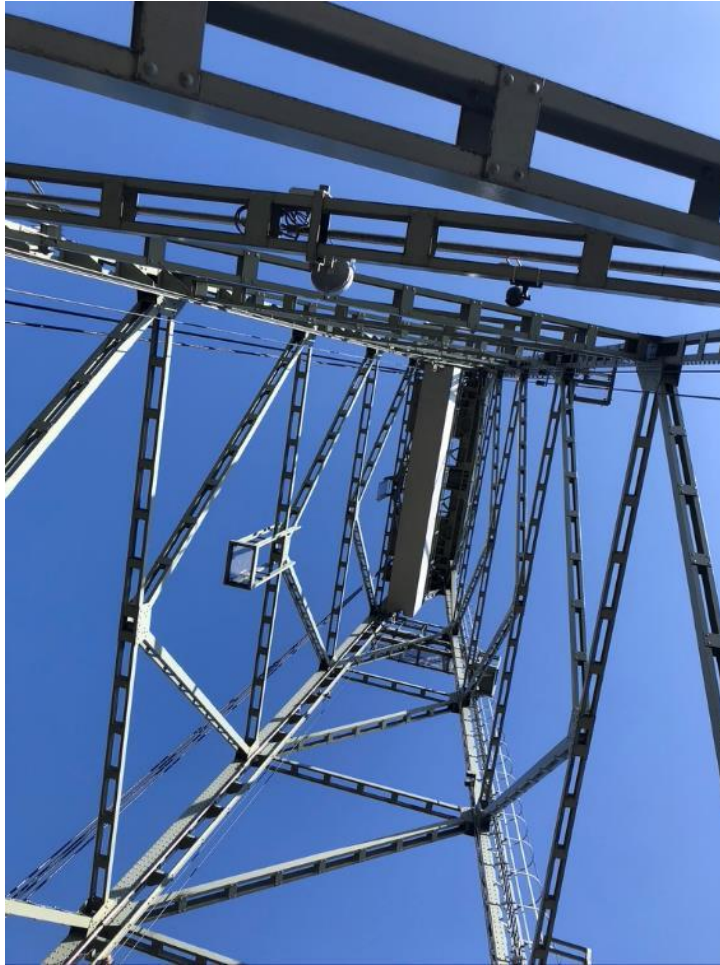
Met dank aan

**FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE**

Inhoudsopgave

Colofon	3
DANS – De hefbrug in beweging	
Doelstelling en doelgroep	4
De kerndoelen	4
Opbouw van de les	5
Vorbereiding en benodigdheden	6
De les	6 – 13
DRAMA – Een brug te ver	
Doelstelling en doelgroep	14
Aanbodsdoelen	14
Vorbereiding en benodigdheden	15
De les	15 – 18

Colofon

Het format van dit project is ontwikkeld voor Stichting Vonk, Waddinxveen door Annemieke Volmer. Deze lessen dans en drama zijn gemaakt door respectievelijk Miranda Heemskerk (Studio DaDanza) en Laurens de Groot (Man met Koffer) in opdracht van Stichting Vonk met behulp van de regeling Cultuureducatie met Kwaliteit van het Fonds voor Cultuurparticipatie.

- De foto's zijn beschikbaar gesteld door: Historisch Genootschap Waddinxveen, Streekarchief Midden-Holland, Kees Verlooij & Jan Versluis.

Disclaimer

De makers van deze website hebben gebruik gemaakt van rechtenvrij beeldmateriaal, of hebben rechthebbenden om toestemming gevraagd en waar bekend de bron vermeld. Bent u van mening dat u de rechthebbende bent van een of meer beelden in dit lesmateriaal, neem dan contact op met Stichting Vonk, info@stichtingvonk.nl

De hefbrug in beweging - dansles

Doelstelling en doelgroep

Bij de dansles leren de leerlingen over 3 elementen die een rol spelen bij dans: kracht, hoogte en verbinding. Er wordt steeds een vergelijking met de hefbrug gemaakt waarbij deze elementen ook een rol spelen. Het volgende komt aan bod: hoe dans je met kracht, hoe dans je op verschillende hoogtes, hoe maak je verbinding met het dansen (met elkaar en in beweging) en hoe gebruik je conragewicht in het dansen.

Leerlingen worden geprikkeld op nieuwsgierigheid, individuele beleving, verbinding, vertrouwen en samenwerking.

De leerdoelen van de lessen dans 'de hefbrug in beweging' voor groep 7/8 zijn:

- kennis opdoen over spierkracht
- kennis opdoen over de mogelijkheden van hoogtes in dans
- ontdekken hoe je bewegingen kan verbinden (alleen, maar ook met elkaar)
- ontdekken hoe belangrijk tegenwicht is bij bewegingen
- ontdekken hoe deze elementen zich samen kunnen vormen tot dans

Het volgende komt daarbij aan bod:

- onderzoekend leren door te laten kijken/observeren
- vanuit datgene wat de leerling ontdekt, improviseren in (dans)beweging
- de leerling actief in beweging te zetten en de kennis toepassen

De kerndoelen

54. De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.
55. De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.
56. De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.
57. De leerlingen leren op een verantwoorde manier deelnemen aan de omringende bewegingscultuur en leren de hoofdbeginselen van de belangrijkste bewegings- en spelvormen ervaren en uitvoeren.
58. De leerlingen leren samen met anderen op een respectvolle manier aan bewegingsactiviteiten deelnemen, afspraken maken over het reguleren daarvan, de eigen bewegingsmogelijkheden inschatten en daarmee bij activiteiten rekening houden.

Opbouw van de les

De leerlingen kijken naar kracht, hoogte en verbinding m.b.t. de hefbrug. De vertaalslag naar dans wordt gemaakt: Wat heeft kracht met dans te maken? Op welke hoogtes kan je dansen? En hoe maak je verbinding middels dans? Na ieder element gaan de leerlingen zelf actief aan de slag. Al deze geoefende dansjes vormen aan het einde van de les één grote dans.

Ook wordt het contragewicht van de hefbrug nog bekeken. Wat hebben dans, een hijskraan en de hefbrug gemeen met elkaar? Het gebruik van contragewicht (of tegenwicht). De leerlingen bekijken verschillende dansposes en onderzoeken hoe de dansers in balans blijven. Ook daarmee gaan ze actief aan de slag waarbij ze ervaren dat, als je samen werkt met evenwicht en tegenwicht, je elkaar moet vertrouwen en dat je je met elkaar verbindt.

Let op: de lesonderdelen (dia's) '*contragewicht en balans*' en '*beweging met evenwicht en tegenwicht*' zijn bedoeld om uit te proberen, te voelen en te ervaren. Het zijn geen onderdelen van de 'slotdans' waarbij alle geleerde stukjes achter elkaar komen.

De les 'de hefbrug in beweging' zal ervoor zorgen dat de leerlingen procesgericht aan de slag kunnen. Nieuwsgierig maken, creativiteit onderzoeken, ontdekken en ontwikkelen, samen actief in beweging zijn.

De les is vrij lang en mede afhankelijk van de concentratie van de leerlingen kan er een 'knip' gemaakt worden na 'dansen met verbinding'. De les kan dan vanaf 'contragewicht en balans' op een later moment weer opgepakt worden waarbij het dan wel handig is de eerder geleerde dansjes nog even kort te herhalen.

Opzet les

De powerpoint is direct op een digibord te gebruiken.

zie docentenhandleiding

klik door

bekijk het filmpje

Gebruik een speellokaal om voldoende bewegingsruimte te hebben.

Alle zwarte teksten zijn voor de leerkracht; **de roze teksten zijn voor de leerlingen.**

Lesduur

2 uur. Daarom is het belangrijk te weten dat de les in 2 delen te geven is (zie 'opbouw van de les').

Dansles: De hefbrug in beweging

Vorbereiding en benodigdheden:

- bekijk van te voren de dansjes en de beschrijving ervan in de docentenhandleiding.
- digibord
- memorystick
- speelokaal

De les

Dia: Onze hef

Door het erfgoedcircuit weten de kinderen al veel over de hefbrug.

- Wat vind jij van de hefbrug? Handig of noodzakelijk kwaad? Een mooi bouwwerk of juist niet? Herkenbaar punt? ('ik ben weer thuis'-gevoel)
- Ga jij vaak over de hefbrug naar de andere kant?

Onze hef: kracht

De hefbrug is een sterke constructie. Waarom was dat ook alweer?

1. Het brugdek moet omhoog getrokken worden om de boten erdoor te kunnen laten.
2. De heftorens moeten het brugdek vast kunnen houden als deze omhoog is.
3. Het brugdek moet rustig en soepel op en neer kunnen gaan.

De hefbrug is krachtig door de sterke stalen constructie.

Onze hef: hoogte

De brug gaat open voor verschillende schepen:

- Kano: brug is laag, want de kano kan er zo onderdoor. Het verkeer kan gewoon doorrijden.
- Klein bootje: brug gaat tot het midden open, het verkeer moet wachten.
- Groot schip of zeilboot met hoge mast: brug gaat tot zijn hoogste punt open, het verkeer moet wachten.

De brug kan dus verschillende *hoogtes* hebben: laag, midden of hoog.

Onze hef: verbinding

De brug staat voor *verbinding*.

Wie kan dat uitleggen? (afb. van links naar rechts)

1. Verbinding van oevers en dus van mensen
2. Verbinding van acties

Actie	Reactie
Boot komt.	Stoplichten gaan op rood. Slagbomen gaan naar beneden. Het brugdek gaat omhoog.
Boot vaart onder de brug door.	De brug wacht. En de mensen ook, trouwens ;-)
Boot is aan de andere kant.	Het brugdek gaat omlaag. Slagbomen gaan weer omhoog. De stoplichten worden weer groen.

3. Verbinding in constructie: door de constructie met contragewicht is de brug in balans en werkzaam.

Er zijn dus eigenlijk 3 elementen: kracht, hoogte en verbinding. Deze elementen gaan we gebruiken om te dansen.

Dia: Dansen met kracht

Bekijk de afbeeldingen. Wordt er veel of weinig (spier)kracht gebruikt?

Deze jongen ligt heerlijk te 'chillen' en gebruikt niet veel kracht.

De vrouw springt met haar armen omhoog, haar armen én been zijn gestrekt. Zelfs haar tenen zijn aangespannen. Er worden hier veel spieren gebruikt. De spieren in benen én armen moeten zich goed kunnen aanspannen om zo te kunnen strekken en ook nog te springen! Er wordt hier veel kracht gebruikt!

Achtergrondinformatie:

Hoe geven wij kracht?

- *Door onze spieren te gebruiken.*

En hoe werkt dat?

- *Spieren kunnen zich aanspannen en ook weer ontspannen.*
- *Onze spieren zitten vast aan ons skelet en zorgen ervoor dat we blijven staan en niet in elkaar zakken. Onze spieren zijn dus altijd aan het werk. Soms meer en soms minder, dat hangt af van wat je doet. Je hebt ongeveer 640 spieren.*
- *Hoe sterker de spieren zijn, hoe meer kracht we kunnen geven.*
- *Je kan je spieren sterker maken door te gaan sporten (sportschool, vereniging (voetbal, hockey, korfbal ed) of door te gaan dansen. Maar bijv. verhuizers zijn ook sterk, omdat ze bij hun werk hun spieren steeds gebruiken.*
- *Sommige mensen trainen heel hard om veel spieren te krijgen: bodybuilders. Wat vind jij hiervan? Mooi of juist niet?*

Bedenk een dansbeweging waar veel kracht in zit en doe hem voor.

Waar moet je op letten?

- Bewegingen met kracht zijn strakke, harde bewegingen.

filmpje 1

Bekijk filmpje 1 en oefen het met elkaar.

Doe het eerst een paar keer langzaam. Probeer het daarna wat sneller.

Beschrijving dans (of bekijk het filmpje):

Elke beweging is 1 tel.

- 1 *stomp met een vuist rechterarm naar voor*
- 2 *stomp linkerarm voor*
- 3 *trek je ellebogen naar achteren (vuisten t.h.v. borst)*
- 4 *strek armen met vuisten via voor tot opzij*

- 5 *duw rechterarm rechts omlaag*
- 6 *linkerarm links omlaag*
- 7 *buig de benen en breng beide armen gebogen omhoog met de ellebogen opzij (t.h.v. borst) en de vingers gespreid*
- 8 *strek de benen en duw de armen omlaag*

Dia: Dansen met hoogte

Zoals de brug hoog, midden en laag kan, zo kunnen wij ook dansen.

filmpje 2

Bekijk filmpje 2 en oefen het weer met elkaar.

Doe het eerst een paar keer langzaam. Probeer het daarna wat sneller.

Wie kan het meedansen met het filmpje?

Beschrijving dans (en/of bekijk filmpje 2):

1. *armen hoog*
2. *hurk laag*
3. *spring terug op de voeten met gebogen benen (handen op benen)*
4. *strek op*

5. *kick je rechterbeen hoog in de lucht met beide armen omhoog gestrekt*
6. *armen laag en stap je rechterbeen opzij*
7. *bounce rechts*
8. *bounce links*

1. *strek linkerarm schuin rechts omhoog*
2. *strek rechterarm schuin links omhoog*
3. *bounce 2x hoog naar voren (tel 3 en 4)*
- 4.
5. *lichaam gebogen, benen gebogen, draai al stappend met je armen opzij rechtsom (tel 5,6,7 en 8)*
- 6.
- 7.
- 8.

1. *spring zo hoog mogelijk en val op de grond (duurt 4 tellen)*
- 2.
- 3.
- 4.
5. *kom 'in schokjes' met je armen en lichaam omhoog tot je staat (duurt 4 tellen)*
- 6.
- 7.
- 8.

1-8 bedenk nu zelf 4 poses die ieder 2 tellen duren.

Kies een eigen volgorde en maak verschil in hoog, midden en laag (tel 1-8)

Bedenk twee bewegingen die je met elkaar verbindt. Wie laat een voorbeeld zien?
Bedenk nu in tweetallen een beweging waarmee je contact maakt met elkaar. Welk tweetal laat een voorbeeld zien?

Verbinding en dans:

1. Verschillende bewegingen achter elkaar vormen een eenheid (=verbinding)
2. Met samen dansen en elkaar vasthouden vorm je een eenheid (=verbinding)

filmpje 3

Bekijk filmpje 3 en oefen de verbonden bewegingen. Doe het eerst een paar keer langzaam. Daarna sneller. Wie danst mee met het filmpje?

Verbonden bewegingen alleen:

- 1 met gebogen armen schuin boven je hoofd 2x naar achteren trekken
- 2 armen in 1 tel via de zij naar beneden
- 3 zwaai armen kruislings
- 4 2 gebogen armen voor borst met vuist (ellebogen zijwaarts)

- 5 schuif de armen over elkaar tot handen op ellebogen
- 6 strek rechterarm voor
- 7 wissel rechterarm terug op elleboog en linkerarm gestrekt voor
- 8 beide armen via voor omlaag

- 1 buig midden
- 2 gewicht op rechterbeen + trek je rechter onderarm omhoog tot voor je met een vuist
- 3 buig midden
- 4 gewicht op linkerbeen + trek je linkerarm omhoog tot voor je met een vuist

- 5 rechterhand op linkervuist
- 6 duw rechter elleboog opzij naar rechts
- 7 duw linker elleboog opzij naar links
- 8 duw rechter elleboog naar rechts

Doe hetzelfde met filmpje 4

Verbonden bewegingen met elkaar:

- 1 strek je arm uit richting iemand anders en probeer deze te raken
- 2
- 3
- 4
- 5 Box 2x en maak na de 2^e keer de beweging op je eigen manier af, je lichaam mag helemaal meebewegen
- 6
- 7
- 8

Herhaal dit nog een keer maar dan met iemand anders die vlakbij jou staat.

Een dansfeestje in de klas

filmpje 5

Kijk eens hoeveel energie en vrolijkheid wij met elkaar kunnen verzorgen in de klas:

- Schud eerst eens even lekker alles los. Je armen, benen, billen, schouders!!!
- Zwaai maar eens met je armen hoog boven je hoofd van rechts naar links en neem je heupen mee
- Swing van rechts naar links en neem je armen gebogen mee

Probeer je hele lijf lekker mee te bewegen en vergeet niet ook je gezicht te gebruiken door je vrolijke lach!!

Na deze dia is er goed een 'knip' te maken en de les later te vervolgen.

Dia: Contragewicht en balans

Wat doen een danser, een hijskraan en een hefbrug op dezelfde manier?

Ze gebruiken allemaal contragewicht om in evenwicht/balans te blijven.

Tegenwicht en balans zit dus ook in beweging.

Wie bedenkt een beweging met tegenwicht en balans?

Wat hebben zij met elkaar te maken?

Voorbeelden tegenwicht:

- tegen elkaar aan hangen
- leunen op elkaar
- elkaar tillen

Voorbeelden balans:

- op je tenen staan
- één been optrekken
- je gewicht naar voren brengen, op je voorvoet (zonder dat je de hielen optrekt) en dan blijven staan

Breakdance:

Wat doet de jongen?

- Hij houdt zijn evenwicht en balans vast.
- Zijn rechterarm houdt hij omhoog om tegenwicht te maken met zijn linkerbeen.

Wat doet Michael Jackson?

- Hij houdt zijn bovenlichaam goed in tegenwicht met zijn voeten.
- Hij houdt het grootste gewicht goed in het midden.
- Hangt het bovenlichaam iets te ver naar achteren dan valt hij naar achteren.
- Gaan zijn heupen en bovenbenen iets te ver naar voren dan valt hij naar voren.

Dia: Beweging met evenwicht en tegenwicht

Maak groepjes van 4 kinderen.

Zij doen de foto na:

- de rechterhand houdt andermans pols vast
- de rechtervoet staat iets naar achteren
-

Opdracht 1:

- beweeg rustig heen en weer, van achter naar voren
- houd rekening met elkaar: - als je naar voren gaat: geef de ander ruimte om 'te hangen'
- als je naar achteren gaat: maak jezelf zwaar en ga hangen
- tel steeds tot 4 en wissel dan
- doe dit een paar keer en ontdek wanneer je tegenwicht moet geven

Zwaarder – maak de verschillen in beweging groter:

- als je naar voren gaat: ook omhoog op je tenen staan
- buig nog dieper je benen
- hang nog dieper naar achteren

Opdracht 2:

- Maak een kringetje van 3, het 4e kind in het midden.
- De 'kringkinderen' staan stevig rechtop met één been gestrekt naar achteren. Handen t.h.v. de borst, klaar om zachtjes te duwen.
- Het 4e kind staat als stijf poppetje: voeten strak naast elkaar, armen naast het lichaam, aangespannen lichaam en rechtop.
- Kind 4 brengt gewicht naar voren (op voorvoet staan) en staat dus schuin. Het kringkind die het dichtste bij staat duwt hem zachtjes terug. Doe dit nog een paar keer waarbij kind 4 steeds een andere kant op beweegt (naar achteren, opzij) en zachtjes teruggeduwd wordt naar het midden.

Zwaarder – maak het kringetje groter:

- Kind 4 moet grotere beweging maken en balans houden wordt moeilijker. Kind 4 neemt meer risico en moet dus meer op zijn kringetje vertrouwen.

Extra variatie:

- Met blinddoek: het wordt spannender en kind 4 moet vertrouwen op de anderen.

Laat de kinderen ook wisselen van rol.

Dia: Weten jullie het nog?

Praat nog even kort over de elementen van de hefbrug en een dans: gewicht, hoogte en verbinding.

De kinderen doen eerst nog een keertje de korte dansopdrachten met de filmpjes mee.

Daarna worden alle dansjes achter elkaar gezet tot één langere dans.

filmpje 6

Op de muziek doen de kinderen de lange dans, dan 16 tellen 'vrij dansen' zoals in filmpje 5 en daarna nog een keer de lange dans.

De muziek:

Voor de muziek zijn 2 filmpjes toegevoegd:

- Filmpje 1 (met groepje mannen) met tekst. Mocht de tekst niet bij de klas passen, kies dan filmpje 2.
- Filmpje 2 (blauwe achtergrond): karaokeversie
- De filmpjes zijn expres klein, omdat het niet om het filmpje gaat, maar om de muziek.

Angelina, Sanne en Thijs, heel erg bedankt voor jullie goede voorbeelden!

Een brug te ver: dramales

Doelstelling en doelgroep

Selectie van aanbodsdoelen in deze les:

Het creatieve proces bij drama

- doorlopen van een creatief proces in vier fases: oriënteren-onderzoeken-uitvoeren-evalueren
- reflecteren op drama tijdens alle fases van het creatieve proces

Kijken naar drama

- openstellen met alle zintuigen voor dramatisch spel en/of een theatervoorstelling rond een betekenisvol onderwerp
- openstellen met alle zintuigen voor dramatisch spel en/of een theatervoorstelling rond een betekenisvol onderwerp
- voeren van een beschouwingsgesprek n.a.v. dramatisch spel en/of theatervoorstelling
- inspiratie opdoen uit dramatisch spel en/of theatervoorstelling voor eigen spel

Kennismaken met elementen en technieken van drama

- onderzoeken van spelelementen (wie-wat-waar-wanneer)
- onderzoeken van een spelopdracht en meerdere oplossingen bedenken
- herkennen van de opbouw en scènes van een toneelstuk (begin-midden-eind)

Spelen van drama

- ervaren dat dramaspel een bijzondere vorm van samenwerking is
- zelfstandig verzinnen van oplossingen tijdens het uitvoeren van een spel door te improviseren
- uitvoeren van dramaspel-opdrachten en actief meespelen met dramatische werkvormen (bijv. tableau vivant, afspreekspel, dialoogspel, toneelspel, tekstspel, inspring- en improvisatiespel, voordrachtspel)

Reflecteren op dramaspel van zichzelf en anderen

- bespreken van het eigen vormgevingsproces en de (groeps-) uitvoering
- bespreken van het dramaspel (van zichzelf, het eigen groepje, of anderen) en het vormgevingsproces ervan
- motiveren van keuzes in zelf gemaakt dramaspel en aanbrengen van veranderingen in het dramaspel na feedback

Lesduur: 60 minuten

Dramales: een brug te ver

Vorbereiding en benodigdheden:

- stuk tape of krijt
- grote doos of kist (als handelswaar in oefening 2)
- de PPT is bij deze les *niet* nodig

- Voor de eerste oefening heb je een lijn nodig op de vloer. Deze kun je met tape afplakken of met krijt tekenen. Doe je de les in een speellokaal kun je ook een gymbank op zijn kop zetten en de evenwichtsbalk gebruiken.
- Lees van tevoren onderstaande teksten door.

De les

Lesopbouw:

Weet iemand wat het spreekwoord 'een brug slaan' betekent?

Bespreek de antwoorden. Het is het thema van deze les. Soms letterlijk een brug maken, maar ook verbinding zoeken en samen problemen oplossen.

Waarom bouwen mensen zo graag bruggen? (denk aan handel, het verbinden van geïsoleerde dorpen op plekken of verkorten van reistijd). Bespreek de antwoorden. Ook hier gaan we mee werken: het belang van een brug.

Welke spreekwoorden weten de kinderen nog uit het circuit met 'brug' erin? Wat betekenen ze? En de zelfbedachte spreekwoorden?

Oefening 1: een klassiek drama-probleem

Er ligt een smalle lijn in het lokaal.

Vertel: Voordat er bruggen waren lag er soms gewoon alleen maar een balk of een plank over het water. Je zit dit nog wel eens bij smalle boerenslootjes of in andere landen, met name dunbevolkte gebieden, liggen er soms alleen maar boomstammen waar je met je auto overheen moet. De lijn op de vloer is onze brug.

De opdracht:

Twee kinderen beginnen. Eentje aan de ene kant van de lijn, de ander aan de andere kant. *In het verhaal speel je twee onbekenden/vreemden van elkaar. Allebei wil je naar de overkant (verzin voor jezelf een dringende reden waarom dit zo is). Je hebt alleen de dunne lijn om over te lopen, alsof er links en rechts een diepte is. Halverwege leidt dit natuurlijk tot een conflict.*

Hoe lossen de twee dit op?

Probeer je elkaar toch te passeren?

Lukt dat zonder 'naar beneden te vallen'?

En wil je wel dat een vreemde zo dichtbij je komt?

Of maken ze ruzie?

Dwingt de een de ander terug te lopen?

Of kies je daar zelf dan maar voor?

De scène eindigt als beide aan de overkant zijn. Alle scenario's zijn feitelijk goed. Bespreek de keuzes na elke scène.

Wat ging er door je hoofd? Wat gebeurde er?

Herhaal deze oefening een aantal keer. Je kunt ook, als je iedereen aan de beurt wilt laten komen, meerdere lijnen maken en twee of drie scènes tegelijk laten lopen en de leerlingen zelf laten nabespreken.

Oefening 2: samen kan je meer

Er is een wilde rivier/breed kanaal/diep ravijn dat overgestoken moet worden om je handelswaar naar de mensen aan de andere kant te brengen.

Bespreek waar de ene en waar de andere oever is. Teken deze af op de vloer. Maak twee teams.

Doel: Kom met je hele team plus je handelswaar veilig aan de overkant door een menselijke brug te vormen.

De opdracht:

Het hele team staat op de ene oever.

- De eerste speler houdt één been op de oever houden en zet met zijn andere een stap over 'de rand'.
- De volgende speler gebruikt de eerste speler als houvast om weer twee stappen verder te komen.
- Er **moet** constant met minimaal één hand contact gehouden worden. Contact verbroken betekent dat die speler in het ravijn valt en het hele team weer opnieuw moet beginnen. Ook als de handelswaar verloren gaat (als iemand hem laat vallen) moet het hele team opnieuw beginnen. Op deze manier bouwt een team een menselijke ketting.
- Zo gauw er een speler contact heeft met de overkant zet deze ook weer één been op de oever. Iedereen die nu voorbij deze speler komt is veilig.
- Als alle spelers in de 'brug' zitten (of veilig aan de overkant zijn) kan de eerste speler beginnen langs de anderen naar de overkant te komen. Dan de tweede speler, enzovoorts.
- Het team dat, zonder contact te verbreken, als eerste allemaal met twee benen op de veilige overkant staat en ook zijn handelswaar aan de overkant heeft gekregen, wint. Denk dus ook na hoe en wie de handelswaar – een doos of een kist – meeneemt.

Dit is niet eenvoudig! Het lukt alleen door goede samenwerking en communicatie.

Oefening 3: het belang van een goede verbinding met de overkant

Vertel: In Waddinxveen hebben we een goede verbinding over de Gouwe door de hefbrug. Daardoor bloeide het dorp op, er werd handel gedreven en de mensen waren tevreden. Maar de hefbrug ging ook wel eens kapot! Denk maar aan het kapot dansen van de brug of toen het contragewicht naar beneden viel! Wat nu?

Improviseren:

- Maak 4 of 5 groepjes
- In elk groepje is één iemand de burgemeester die het slechte nieuws (dat de brug kapot is) aan de mensen moet vertellen. De anderen spelen de mensen uit het dorp.
- Geef kort voorbereidingstijd: de burgemeester mag (geheim voor de anderen) zelf verzinnen wat er precies met de brug aan de hand is – ingestort, verbrand, vastgelopen, gestolen – en ook hoe dit komt. Het interessantste voor de scène is als de burgemeester er zelf iets mee te maken heeft of er schuld aan heeft, maar dit uiteraard niet aan de mensen wil vertellen.

De kinderen die de dorpingen spelen verzinnen voor zichzelf (geheim voor de anderen) een reden waarom de brug voor hen van levensbelang is. Bijvoorbeeld: ze wachten op een heel belangrijk pakje (medicijnen of iets kostbaars), ze werken op de brug en zijn nu werkloos, zonder brug ben je afgesneden van je familie of van werk of school, enzovoorts.

- De groepjes spelen hun scène:
Elke scène begint altijd met de mededeling van de burgemeester. De brug is weg/kapot/gebroken/verbrand. De anderen reageren. Ze proberen hun probleem op te lossen, maar vinden ook allemaal dat hun probleem het belangrijkste is en als eerste opgelost moet worden. Daarnaast proberen de dorpingen ook het geheim van de burgemeester te achterhalen (heeft hij/zij er nu wel of niet zelf iets mee te maken...?). Hoe loopt dit af...?
- Na elk groepje/scène praat je even na:
Klopt het wat ze ontdekt hebben? Heeft de burgemeester zijn geheim vol gehouden? Was het realistisch of compleet absurdistisch? Hoe zijn ze tot een oplossing gekomen? Was er nog een andere oplossing mogelijk? Onthoud jullie scène goed, want jullie gaan hem zo nog een keer doen (natuurlijk niet letterlijk, maar wel zo goed mogelijk).

Oefening 4: het belang van balans in een scène

De groepjes gaan hun scène nog een keer spelen, maar we voegen er een element aan toe: balans.

Vertel:

Net als bij een brug is balans van het allergrootste belang. Het zware contragewicht aan de hefbrug zorgt er bijvoorbeeld voor dat de brug omhoog en naar beneden kan. Kracht en tegenkracht. Dat gaan we aan de scène toevoegen: probeer je voor te stellen dat het speelvlak een losse plank is, die balanceert op een bal die precies in het midden ligt. Staat iedereen aan de voorkant, dan helt de plank te ver naar voren en val je eraf. Sta je allemaal op links, helt de plank te ver naar links en val je er allemaal af. Zo gauw iemand naar de rand beweegt zal iemand daar tegenover dus hetzelfde moeten doen (ook als je door emotie of intentie misschien geneigd zou zijn anders te doen). Als iemand maar rondjes blijft lopen, zal iemand anders dat ook moeten doen en de onderlinge afstand steeds hetzelfde moeten houden. De enige taak van het groepje is om – naast het spelen van de scène zoals deze eerder is ontstaan – de balans te houden.

De groepjes spelen na elkaar hun scène nogmaals, maar nu houden ze (nog) meer rekening met elkaar en proberen de balans te houden.

In het begin een beetje zoeken. Je kunt als docent ook hardop sturen op de balans en aanwijzingen geven over waar heen te gaan of juist niet. Zodra de kinderen het zelf doorkrijgen, kunnen ze het ook in hun spel gaan gebruiken. Misschien breng je de boel wel bewust in onbalans om de rest bang te maken en zo je zin te krijgen, bijvoorbeeld. Of je bent boos en wil alleen zijn en loopt dus weg, naar de rand (zodat de rest naar de tegenoverliggende rand moet).

Elk groepje doet zijn scène op deze manier. Bespreek de scènes na en sluit de les na het laatste groepje af.